

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**Társadalmi pozicionálás és nyelvi cselekvési
lehetőségek a nyomozati eljárásban. Esettanulmány**

Sajgál Mónika Izabella

Témavezető: Dr. habil. Gácsi-Iványi Zsuzsanna

DEBRECENI EGYETEM

Nyelvtudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2015.

1. A disszertáció tárgya – a témaválasztás indoklása

A büntetőeljárás nyomozati szakában a résztvevők nyelvi interaktív tevékenységének középpontjában elsősorban azoknak a releváns tényálláselemeknek a megbeszélése áll, amelyeknek alapjául az eljárásban részt vevő laikus személyek hétköznapi cselekvésábrázolásai szolgálnak. A professzionális résztvevőkkel szemben támasztott szakmai elvárás, hogy ezeket a hétköznapi cselekvésábrázolásokat a jogalkalmazásban elvárható formában kell visszaadni. A rendőri nyomozói munka beszélgetéstípusaiban, pl. a kihallgatások során, nagy számban fordulnak elő olyan nyelvi interaktív eljárások, amelyekkel a beszélgetés résztvevői kölcsönösen alkalmi identitásokat alkudnak ki, ezeket módosítják, vagy éppen elvitatják egymástól.

A disszertáció középpontjában főképp azoknak a nyelvi interaktív folyamatoknak a bemutatása áll, amelyekkel a jogi és laikus szereplők a beszélgetésben elfoglalt pozícióikat és alkalmi identitásaikat relevánssá teszik, és amelyeket a nyelvészeti társalgáselemzés a társadalmi pozicionálás (Wolf 1999, Lucius-Hoene/Deppermann 2004) elméletén belül tárgyal. Kvalitatív nyelvészeti elemzésem során leginkább az a kérdés érdekelt, hogyan tudják az interakcióban részt vevő felek egymás értésére adni azt, hogyan is szeretnék magukat láttatni egy olyan beszélgetéstípusban, amelyre nyilvánvalóan elsősorban aszimmetrikus szerepelosztás jellemző. Bemutatom azt is, milyen módon befolyásolja a nyelvi önábrázolás sikere vagy kudarca a kihallgatás során kínálkozó verbális cselekvési lehetőségeket. Végezetül kitérek arra a kérdésre is, hogyan hat a társadalmi pozicionálás folyamata bizonyos tényálláselemek bevezetésére, módosítására vagy törlésére. Az empirikus elemzés alapjául egy hanganyag formájában rögzített rendőrségi tanúkihallgatás átirata szolgál, melyet az etnometodológiai társalgáselemzés módszerével elemeztem.

A disszertáció tárgyát tehát az intézményes kommunikáció egy beszélgetéstípusának, a rendőrségi tanúkihallgatásnak a nyelvészeti társalgáselemzése képezi. Ennek a beszélgetéstípusnak mindeddig nem szenteltek nagy figyelmet a nyelvészeti szaknyelvkutatásban. Tudományos vizsgálata eddig csak a kriminálpszichológiában (Csernyikné Dr. Póth 2006a,b, Neuherz 1997) és a jogszociológián belül (Vinnai 2010) kapott helyet. Tudomásom szerint a magyar rendészeti szervek szóbeli interakcióit szisztematikusan nem vizsgálták még eddig a nyelvészeti társalgáselemzés módszerével. Ugyanakkor a nemzetközi (angol-amerikai és német nyelvű) kvalitatív empirikus rendészeti kutatások sokkal régebbi múltra tekintenek vissza. A rendészeti szervek kommunikációjának kvalitatív hermeneutikai szempontú vizsgálata jelentős eredményekkel járt a kriminológia számára

elsősorban a devianciakutatásban (Cicourel 1976), és az aszimmetrikus beszélgetési helyzetek leírásában (Schröer 1992). A múlt század kilencvenes éveitől kezdődően a devianciakutatásokból kiindulva a kvalitatív empirikus rendészeti kutatásokban megjelent az identitásnak egy dinamikus szempontú megközelítése. Schröer (1992), Reichertz/Schröer (1993) és Reichertz (2011) az etnometodológiai konverzációelemzés módszerét alkalmazva, de szociológiai perspektívából vizsgáltak gyanúsított kihallgatásokat. Elemzéseik alapján arra a megállapításra jutottak, hogy a beszélgetőpartnerek a tényábrázolás mellett egymáshoz való társadalmi viszonyukat is tematizálják. A goffmani értelemben vett „image of self” (Goffman 1973) kialakítása közben a professzionális résztvevők kommunikációjában kioktató, nevelő jellegű nyelvi stratégiákat azonosítottak, valamint kimutatták, hogy az interakciós szervezést illetően a gyanúsítottaknak a büntetőeljárás törvény előírásai valójában tágabb nyelvi cselekvési lehetőségeket biztosít, mint a kihallgató rendőröknek. Ezen felismerések alapján a kihallgatások jellemzőinek kvalitatív interakciólingvisztikai alapon történő újragondolását sürgették.

Ma már egyre több tudományágban pl. a jogszociológiában és a rendészeti tudományokban is egyre nagyobb figyelmet szentelnek annak a kérdésnek, hogyan szerveződik az identitás a jogalkalmazó szervek (rendőrség, bíróság) nyelvhasználatában. Ugyanakkor hiányoznak olyan vizsgálatok, amelyek az identitás szerveződésének nyelvi interaktív folyamatait nemcsak autentikus anyagokkal alátámasztva, de azokból kiindulva tudnák leírni. A disszertációban bemutatott eredmények abban az értelemben mindenképpen innovatívnak tekinthetők, hogy egy eredeti kihallgatás kvalitatív empirikus elemzése során nyertük őket.

2. Empirikus adatok és módszertan

A dolgozat empirikus alapjául egy rendőrségi tanúkihallgatás átíratának nyelvészeti konverzációelemzése szolgál. A tanúkihallgatást és az etnográfiai elemzés alapjául szolgáló mélyinterjút 2001-ben a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányságon rögzítettük. Az adatgyűjtés a „Nyelvhasználat a jogi eljárásban. Nyelvi átfordítás és ténykonstitúció a jogi tényállás megállapításának folyamatában.” című interdiszciplináris kutatás keretén belül történt, mely a Miskolci Egyetemen a Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszék és az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék oktatói között jött létre. Az empirikus adatállományt (rendőrségi kihallgatások és bírósági tárgyalások hanganyagait, illetve a résztvevőkkel készített mélyinterjúkat) a GAT (Gesprächsanalytisches Transkriptionssystem vö. Selting et al. 1998) átírási rendszerben rögzítettük és az etnometodológiai konverzációelemzés

módszerével értékeltük ki. A nyomozati eljárás eddig feldolgozott nyelvi korpusza több órányi hanganyagot jelent, beszélgetéstipológiailag tartalmaz gyanúsított ill. tanúkihallgatásokat valamint szembesítéseket. A disszertáció empirikus elemző részében bemutatott esettanulmány alapja egy rendőrségi tanúkihallgatás, egy szembesítés, amelyekre üzleteszerűen elkövetett csalás büntettének alapos gyanúja miatt került sor, valamint a korpusz részét képezi a tanúval készített mélyinterjú is. Az esettanulmány empirikus anyagául szolgáló nyelvi adatok kiválasztásánál az volt számomra a legfontosabb kritérium, hogy az elemzett beszélgetés formai megszerkesztettsége (pl. a beszédlépés váltás rendje) az intézményes kommunikációra jellemző ideáltipikus formát mutat, ugyanakkor a résztvevők interperszonális, társadalmi kapcsolatainak kifejezésekor intenzív pozicionálási tevékenységek mutathatók ki.

Az esettanulmány a következő módon épül fel: Első lépésben a konverzációelemzés módszerével lépésről-lépésre elemzem, majd bizonyos tematikus interakciós sémák esetében (pl. a nyitó beszélgetésben és a figyelmeztetés interakciós sémájában) szekvenciális elemzés formájában bemutatom, hogy a beszélgetés résztvevői milyen nyelvi interaktív formákban oldják meg egyéni és társadalmi céljait az adott intézményes keretek között. Itt kerülnek bemutatásra a kihallgatás, mint beszélgetéstípus formai jellemzői és a nyelvi felszínen megjelenő beszélgetést szervező mechanizmusok. Ezen formai jellemzők leírása azért rendkívül fontos, hogy láthatóvá váljon, milyen verbális cselekvési lehetőségek állnak a beszélgetés résztvevőinek rendelkezésére. Majd egzempláris jelleggel bemutatásra kerül, hogy milyen társadalmi pozíciók kerülnek kialakításra a beszélgetés során, illetve ezek milyen nyelvi kifejezőeszközökben jelennek meg, és milyen interaktív következményekkel járnak. Végezetül utalok a verbális önábrázolás és az ábrázolt tényálláselemek szelekciója közötti összefüggésre is. Disszertációmban az empirikus elemzés során az etnometodológiai konverzációelemzés módszertanát alkalmazom Sacks 1992 [1972], Bergmann 1994, 2007 és Deppermann 1999 alapján. Ezen módszer irányelvei röviden a következők:

1. A vizsgálat tárgya a természetes interakció tudományos átírási módszerekkel rögzített átírata.
2. Az elemzés célja azoknak az interakcióban fellelhető nyelvi struktúráknak a szekvenciális rendezettségben történő azonosítása és leírása, amelyek segítségével a beszélgetőpartnerek az interakciót rendezik, azt kölcsönösen értelmezik.

3. A konverzációelemzés célja továbbá, hogy a vizsgálati anyagból kiindulva azonosítsa azokat az általános szabályszerűségeket, amiket a beszélgetőpartnerek az interakció egyes strukturális problémáinak megoldásakor rendszeresen alkalmaznak.

A konverzációelemzés irányelveinek figyelembe vétele a következő módszertani előfeltevéseket indukálta:

- a. A disszertáció a büntetőeljárást, (és értelemszerűen annak első, nyomozati szakaszát) az etnometodológiai konverzációelemzés módszertana szerint (Scheffer 2010) nyelvi-interaktív folyamatként definiálja, amelyben az adott jogeset interaktív módon kerül kialakulásra az eljárásban részt vevő személyek perspektívájából. A büntetőeljárás beszélgetéstípusai speciális társadalmi és intézményes rendet tükröző kommunikációs formák, amelyek különböző társadalmi célok érdekében jönnek létre.
- b. Az intézmény fogalmát Heritage (1997) értelmében használjuk, aki szerint az intézményes rend mindig az adott interakcióban kerül kialakulásra, létét azonban nem csak a benne zajló interakcióknak köszönheti, mint egyes ortodox etnometodológusok szerint, hanem a valóság más elemeinek (mint amilyenek pl. az írásos dokumentumok, épületek, törvényszövegek stb.) is. A jogi intézmények elemzésekor az intézményes kommunikációs formákkal összefüggésben két meghatározó jegyet szoktak kiemelni: a célirányúságot és az előzetesen rögzített nyelvi struktúrára való hivatkozást.
- c. A társadalmi pozicionálás jelenségét interakció központú és társadalmi perspektívából kell leírni. A kihallgatást az elemzés során nem jogi eseményként szemléljük, hanem mint beszélgetéstípus jelenik meg. Az elemzés központi kérdése így az, hogy milyen nyelvi-interaktív kifejezési formákat vetnek be a beszélgetés résztvevői az interakció során felmerülő feladatok megoldására, pl. a társadalmi pozicionálásból adódó feladatok megoldására, és hogyan bontakozik ki a pozicionálás rendszere a kihallgatás folyamán.
- d. Az empirikus elemzést mikroszociális szinten egy esettanulmányban végeztem, így a társadalmi pozicionálásból adódó, az interakciót szervező feladatok, a beszélgetőpartnerek individuális nyelvi viselkedésében követhetők nyomon. A pozicionálás jelenségét ugyanakkor komplexitásában, más interakciós feladatokhoz (az interakció formái megszerkesztéséhez és a tényábrázoláshoz) való viszonyában ábrázolom.

Mint korábban említésre került, a disszertáció célkitűzése azon nyelvi-interaktív folyamatok feltárása, amelyeket a beszélgetőpartnerek identitásuk konstruálására használnak. Hogy ezt a célkitűzést meg tudjuk valósítani, egy olyan elemző koncepcióra volt szükség, amely az

identitás konstruálását a társalgás folyamatában, dinamikus változásában tudja megragadni. Ilyen dinamikus identitás elméletek az etnometodológiai konverzációelemzésen belül a Sacks (1992 [1972]) és Hausendorf (2000) nevéhez fűződő társadalmi kategorizálás koncepciója és a beszédretorikában és narratív pszichológiában gyökerező társadalmi pozicionálás elmélete (Wolf 1999, Lucius-Hoene/Deppermann 2004). A kilencvenes évektől kezdve az identitáskutatásban egy olyan hermeneutikai módszertani hozzáállás figyelhető meg, amely szerint a csoporthoz való tartozás egy, a kommunikációban és az által létrejött társadalmi jelenség, és amely szerint a nyelvi kategorizálási folyamatot mint egy az interakcióban létrejövő kommunikatív teljesítményt (*membership categorization devices* Sacks 1992 [1972]) kell szemlélnünk.

A társadalmi kategorizálás mellett nemrég a társadalmi identitás jelenségének egy másik aspektusa került a társalgáselemző munkák látókörébe: a társadalmi pozicionálás elmélete, ami megjelenése óta két külön irányban látszik kibontakozni. Wolf (1999) beszédretorikai megközelítésében társadalmi pozicionáláson azokat a nyelvi-interaktív folyamatokat érti, amelyekkel az interakcióban részt vevő felek önmagukhoz és másokhoz bizonyos tulajdonságokat vagy társadalmi kategóriákat rendelnek hozzá, még hozzá a célból, hogy saját illetve a másik cselekvési körét befolyásolják. Ezen elméleti koncepció szerint a pozicionálás az interperszonális kapcsolatok kialakításának és verbális szervezésének azon aspektusa, amelyet akkor alkalmaznak a felek, ha esélyeiket akarják optimalizálni, mégpedig azért, hogy sikeresen konstruálják meg önképüket illetve azt sikeresen fogadtatják el a másikkal.

Lucius-Hoene/Deppermann (2004) életrajzi témájú interjúkban vizsgálták a narratív önábrázolások szerkezetét, és ez alapján dolgozták ki egy dinamikus identitásábrázolás modelljét. Érintőlegesen foglalkozva a pozicionálás jelenségével azt a következőképpen definiálták: A beszélgetésekben fellelhető pozicionálási törekvések a nyelvi cselekvéseknek azon aspektusai, amelyekkel egy beszélő az interakció során magát egy társadalmilag meghatározható egyénné teszi, és ezzel beszélgetőpartnere számára érthetővé teszi, hogyan akarja magát láttatni. A beszélgetőpartnerek pozicionálási törekvéseik során számtalan alkalmi identitást jeleníthetnek meg, ami azt vonja maga után, hogy bizonyos, az interakcióban fennálló identitások az adott szituációban relevánssá tett identitások által leválthatóak, kicserélhetőek lesznek. A beszélgetéseknek tehát jellemző tulajdonsága az a nyelvi-interaktív folyamat, amelyben a partnerek identitásjegyeket rendelnek egymáshoz. Amíg a kategorizálás nyelvi-kommunikatív eljárásaként írható le, addig a pozicionálási törekvések a narratív identitásábrázolás társadalmi dimenziójának globális bázisstratégiájaként értelmezhetők.

A disszertáció empirikus részében elvégzett kvalitatív társalgáselemzés során – Lucius-Hoene/Deppermann (2004) alapján – a következő előfeltevésekre támaszkodunk: (1) Az identitás a beszélgetőpartnerek interaktív teljesítményének következtében jön létre, társadalmilag konstruált, közvetítője a nyelv. (2) Társadalmi pozicionálás alatt a nyelvi cselekvésnek azon aspektusát értjük, amellyel a társadalmi identitás egy adott beszélgetéshelyzetben (szituációhoz kötötten) interaktív módon, tetszőleges nyelvi-kommunikatív kifejező eszközökkel (tehát nem csak a társadalmi kategóriák explicit odaítélése által) kifejezhető. A pozicionálás szituációhoz kötött jellege azt jelenti, hogy alkalmi, egy adott szituációban érvényes identitások az interakció során fejlődnek ki és az egymást követő identitások egymást kiegészíthetik vagy kiolthatják, illetve egymással összhangban állhatnak vagy egymást kizárhatják. (3) Feltételezzük, hogy minden pozicionálási törekvésnek két dimenziója van: a pozicionálási aktivitás egyrészt áll önpozicionálásból (a beszélő önmagát definiálja) és társpozicionálásból (a beszélő beszélgetőpartnerét definiálja). (4) Továbbá feltételezzük még, hogy a pozicionálásoknak beszédretorikai következményeik vannak, tehát összekapcsolódnak bizonyos következmény elvárásokkal és olyan interaktív lehetőségekkel bírnak, amelyek kölcsönösen befolyásolják a nyelvi cselekvési lehetőségeket.

3. Az empirikus vizsgálat célkitűzései

A disszertáció célja, hogy egzempláris jelleggel leírja a jogalkalmazás egy beszélgetéstípusának kommunikatív valóságát a társalgáselemzés módszerével a résztvevők perspektívájából. Különös tekintettel abból a szempontból, hogy milyen módon jelenik meg nyelvi az identitás, az egy társadalmi csoporthoz való tartozás egy intézményes keretek között zajló beszélgetéstípusban. Annak érdekében, hogy ezt ábrázolhassuk, két rész-célkitűzést fogalmazunk meg:

1. Az elemzés feladata megmutatni, hogy mely pozíciókat, milyen nyelvi-interaktív eszközökkel és milyen interaktív következményekkel hoznak létre, tesznek relevánssá a felek.

Ehhez a következő elemző feladatokat vittük véghez:

- (a) Azonosítottuk és leírtuk azokat a társadalmi kategóriákat és pozíciókat, amelyeket a résztvevők az intézményi célok és feladatok végrehajtására irányuló nyelvi-interaktív folyamatokban létrehoznak.

- (b) Leírtuk, hogy a társadalmi kategóriák és pozíciók milyen nyelvi-interaktív kifejezőeszközökben jelennek meg.
 - (c) Feltártuk a pozicionálási törekvéseket, beszédretorikai funkciójukat és csoportosítottuk, hogy mely pozicionálások milyen azonosítható nyelvi mintákban jelennek meg.
2. A dolgozat második célkitűzése megvizsgálni azt, hogy milyen szerepet játszik a társadalmi pozicionálás (az érvelés részeként) az események és tények ábrázolásában. Hogyan formálja tehát a társadalmi pozicionálás, mint egyéni, érdekérvényesítő nyelvi mechanizmus a tényábrázolást. Az elemzésben azt vizsgáltuk, hogy mely pozicionálási törekvések vezetnek oda, hogy bizonyos tényálláselemeket elfogadnak, bizonyos tényálláselemeket elutasítanak a beszélgetőpartnerek. Ehhez vizsgálom a pozicionálás, a beszélgetés irányítása és a tematikus irányítás közötti összefüggést.

4. A disszertáció felépítése

A bevezető fejezetet követően a 2. fejezetben a jog- és nyelvtudomány metszéspontjában létrejött nemzetközi és magyar interdiszciplináris kutatásokat mutatom be. Az első úgy nevezett „Law and Language” kutatások a hetvenes években láttak napvilágot. Ezt követően egyre több interdiszciplináris kutatási programot indítottak elsősorban angolszász nyelvterületen, amelyek a jogi intézmények nyelvhasználatának kutatásától azt remélték, hogy megválaszolhatják azt a kérdést, hogyan értelmezi az egyén és az intézmény a jog jelenségét. Mindazonáltal a mai napig sem sikerült az említett fogalom égisze alatt egy olyan önálló diszciplínát felvázolni, amely pontosan körülhatárolható tárggyal és módszertannal rendelkezne. A 2. fejezet elsősorban azokra a szociolingvisztikai, diskurzus- és társalgáselemző munkák összevetésére koncentrál, amelyek az egyes jogi intézmények különböző interakciós típusait elemzik. A 3. fejezet részletesen tárgyalja az adatgyűjtés gyakorlati tapasztalatait, a nyelvi adatok rögzítésének (a transzkripció munka) módszerét, az etnometodológiai konverzációelemzés és a társadalmi kategorizálás és pozicionálás elméleti háttérét. A transzkripció munka leírásakor tárgyalásra kerül, hogy milyen módosítások mellett adaptálható a GAT átírási rendszer (Gesprächsanalytisches Transkriptionssystem vö. Selting et al. 1998) a beszélt magyar nyelv írásbeli rögzítésénél. A tudománymódszertani háttér bemutatásakor az etnometodológiai konverzációelemzés módszertani irányelvei közül azokat emeljük ki, amelyek alkalmazhatók az intézményes környezetben zajló kommunikáció leírására és amelyek az identitás szerveződésének kérdését kvalitatív, hermeneutikai

szempontból írják le. Az empirikus elemzésre a 4. fejezetben kerül sor. Az esettanulmány a kihallgatás intézményspecifikus ismérveinek a bemutatásával kezdődik. Itt ismertetjük a magyar büntetőeljárás törvény szerint a nyomozati eljárásnak a tanúkihallgatásra vonatkozó előírásait. Ezt követi az eset etnográfiai háttérinformációinak bemutatása, valamint a beszélgetés makrostrukturális szerveződésének leírása. A rendőrségi kihallgatás formai jellemzőinek bemutatása után következik a társadalmi pozicionálás elemzése a fenti 3. pontban nevezett célkitűzések szerint. Az eredmények kiértékelését követi az 5. fejezetben a disszertáció összefoglaló fejezete, majd a függelékben (6. fejezet) kerül bemutatásra az átirrt szöveggörpusz és német nyelvű fordítása. A disszertációt a 237 tételből álló irodalomjegyzék zárja le.

5. A vizsgálat eredményei

Az empirikus adatok kiértékelése három vizsgálati szinten járt eredményekkel:

- (1) Az esettanulmány elsőként megmutatta, hogy milyen nyelvi praktikák alkalmazásával oldják meg a rendőrségi tanúkihallgatás szereplői az individuális és intézményi feladataikat az adott intézményes keretek között:
 - **Beszéltétéstípológiai** szempontból a kihallgatás hasonlóságot mutat az olyan életrajzi témájú interjúkkal, amelyekben az egyes témákat argumentatív leíró módon ábrázolják. Meghatározó jellemzője a kihallgatásoknak, hogy előre meghatározott, mely interakciós sémát mely sorrendben kell végrehajtani, tematikus szerveződése többnyire előkészített, tudatos, a kihallgatás az **erőltetett** kommunikáció (forcierender Charakter vö. Kallmeyer/Schmitt 1996) ismérveit mutatja.
 - A tanúkihallgatás központi feladata a felek **kooperációs** hajlandóságának explicit kialakítása. Amennyiben a beszélgetőpartnerek nem deklarálják egyértelműen az **együttműködést**, abban az esetben létre sem jön, vagy felbomlik a már kialakított aszimmetrikus szerepelosztás egyensúlya, és olyan nyelvi mechanizmusokat léptetnek életbe a felek, amelyek következtében **szerepváltás** megy végbe. Az együttműködési készséget nem csak az interakció szervezésére és az interperszonális viszonyok kialakulására vonatkozóan kell relevánssá tenni, hanem a rendelkezésre álló verbális cselekvési lehetőségekről való tudás szintjén is. Ennek megbeszélése a „figyelmeztetés” interakciós sémájában történik. Ugyanakkor funkcióját tekintve a figyelmeztetést megelőző nyitó beszélgetésrész is értelmezhető a figyelmeztetés

előszekvenciájaként. A kihallgatásnak, mint beszélgetéstípusnak a kijelölése, csak többszöri explicit megnevezése által ment végbe. A nyelvi **jelölési kényszer** alapvető tulajdonsága a jogi diskurzusoknak.

- A kihallgató rendőrtiszt megnyilatkozásaira egyfajta **erőltetett modalitás** jellemző, amelynek két típusa különíthető el. Az erőltetés egyrészt legitimálódhat az interakciós séma explicit megnevezése (a kihallgatás kezdetének explicit kihirdetése) által, másrészt tetten érhető olyan nyelvi formákban, amelyek a beszélgetés szervezését, irányítását szolgálják. Ilyenek pl. a külkezdeményezéssel történő beszédlépés váltások, a kihallgató által külkezdeményezéssel történő témabevezetések, vagy az egyes témák ábrázolásának áthelyezései.
- Mivel az intézmény képviselője a jogi struktúra részét képezi, ezért képviselője **előre megfogalmazott, ritualizált nyelvi formákat** alkalmaz a nyelvi megformálás során: megfogalmazásai mind a szóhasználat, mind a szintaktika terén az írásbeli jogi szaknyelviség jellemzőit mutatják. Az erősen ritualizált interakciós sémák nehezen érthetőek a gyors beszédtempó, a szünetek elmaradása miatt. Ezeken a helyeken a kihallgató hangzó beszédstílusára egyfajta recitáló hanglejtés jellemző. Ez az intonációs mód szinte odaszegezi a beszélgetőpartnert egyfajta passzív hallgatói szerepbe, befogadó készségét behatárolja és minimalizálja a kihallgatott részéről az önkezdeményező beszédlépés váltás esélyét. A kihallgatott esetében tetten érhető egyfajta hivataloskodó beszédstílus, amit már több szakirodalom is említ („hypercorrect testimony style“ O’ Barr 1982, Kengyel 1993), ami azt jelenti, hogy mind szóhasználatban, mind intonációját tekintve beszédstílusában alkalmazkodik a kihallgató megfogalmazásaihoz. Ennek funkciója az együttműködés szignalizálása, ugyanakkor a tanú megnyilatkozásaiban néhány helyen ellentmondások azonosíthatók a megnyilatkozások propozicionális tartalma és a megfogalmazás módja között.
- Az egyes interakciós sémákat az **interakciót szervező kijelentésekkel** választják el, például azzal, hogy konkrétan megnevezik a következő interakciós sémát, ami kötelezi a beszélgetőpartnereket bizonyos nyelvi tevékenységek véghezvitelére. Ez explicit performatív beszédaktusokban nyilvánul meg, amelynek funkciója az előrevetítés, a várható cselekvési lehetőség behatárolása. Gyakori nyelvi minta ezek ismétlődése, úgy, hogy az ismétléseket nem követi a propozicionális tartalom nyelvi kifejezése. Ez a kihallgató tiszt nyelvi tervezésének hibája és megértési zavarokat okoz a kommunikációban.

- A kihallgató tiszt tipikus kérdezőtechnikai stratégiája az ú. n. **zoomoló kérdő stratégia** (Hoffman 1997), ami általában befejezetlen alternatív kérdések formájában jelenik meg. A kérdésben megjelölésre kerül egy múltbéli esemény, és annak egy ismeretlen tudáseleme, a kihallgató több alternatív verziót bocsát előre, amelyek közül a tanú választhat.
- A **jegyzőkönyvezés**, mint ahogy az empirikus elemzés alapján kiderül, nem csupán írásfolyamat. Interaktív tevékenységként a szóbeli kommunikációban kerül kialakulásra. Különböző szekvenciális mintákat mutat, létrejöttét tipikus szóbeli nyelvi minták (interakciót szervező, metanarratív kifejezések, hangerő megváltozása stb.), motiválják és interakció strukturáló szerepe van. Általában redundáns mellékszekvenciákat eredményez.
- A **tényábrázolás** kérdés-válasz párszekvenciákban történik. A tényábrázolást a kihallgató tiszt kezdeményezi a téma kérdés formájában történő bevezetésével: a kihallgatott tanú megnyilatkozásai alapján három sémát lehet elkülöníteni: (a) a tanú a témát újra előről bevezeti, ismétlés vagy parafrázálás formájában, (b) kiegészíti a kérdésben tematizált hiányzó tudáselemmel (c) a tematizált, már ismert tényálláselemet parafrázálással részletesebben megismétli, megerősíti. Ha a kihallgatott eltér a kérdésben tematizált események ismertetésétől, akkor a kihallgató rendőrnő kétféle módon irányítja vissza a megválaszolatlanul hagyott kérdés témájához: egyrészt azzal, hogy a tanút félbeszakítva megismétli a kérdést, másrészt az interakciót szervező performatív megnyilatkozásokkal. Gyakran figyelhetők meg olyan mellékszekvenciák, amelyeknek semmiféle interaktív következményük nincs a beszélgetés további folytatásában. Ezek a diszfunkcionális mellékszekvenciák vagy beékelt szekvenciák gyakran a beszélgetőpartnerek tudásában tetten érhető különbségre vezethetők vissza. A beszélgetés résztvevői különböző tudással bírnak az intézményspecifikus interakciós sémákat illetően, pl. a laikusok nem tudnak tipikus intézményspecifikus beszélgetésrészleteket értelmezni és így azokra megfelelően reagálni. Másrészt fontos megjegyezni, hogy mivel a beszélgetés résztvevői különböző tényálláselemeket tartanak fontosnak, ezért a releváns tartalom kialakítása, a kölcsönös megértés jelzése a hétköznapi kommunikációhoz képest jóval több időt vesz igénybe. A **témaválasztásnak** jogi értékelő jellege van, ami relevanciaproblémákhoz, megértési zavarokhoz vezet.

- A **beszélőváltás rendje** pre-allokált, legfőbb irányító elve, hogy az intézmény képviselője birtokolja és ellenőrzi a beszédhez való jogot, ő kezdeményezi explicit a beszédlépés váltást vagy utal a beszédlépés váltásra alkalmas helyre. Ennek nyelvi mintái a nyitó szekvenciákban a közvetlen megszólítások és a performatív igékkel bevezetett direkt kérdések, majd a kihallgatás belső dialógusában ilyen szerepe lesz az intonációnak is. Az enyhén emelkedő intonációval megfogalmazott ismétlések és összefoglalások is beszélőváltást indukáló nyelvi formák.
- (2) Az empirikus adatok elemzése során egzempláris jelleggel bemutatjuk, hogy mely társadalmi kategóriák és pozíciók relevánssá tételével szervezik a beszélgetés résztvevői a kihallgatás menetét, ezek milyen nyelvi formákban manifesztálódnak és milyen következményekkel járnak a beszélgetés szerveződésére?
- Az elemzésből láthatóvá vált, hogy habár a „**tanú**” és „**rendőr**” kategóriák a társadalmi köztudatban létező, normaelképzeléseket megtestesítő absztrakt kategóriák vannak tárolva mentális lexikonunkban, de adott szituációban, még intézményes keretek között zajló beszélgetésekben is relevánssá kell tenni őket és kontrollálni kell érvényességüket. A kihallgató tiszt csak azt követően tudja beszélgetésirányító szerepét megvalósítani, miután önpozicionálását, mint kihallgató rendőrtiszt sikeresen lezárta.
 - A kihallgató által kezdeményezett pozicionálások, melyek a *'kihallgató tiszt'* intézményi szerepének értelmezésekor adódnak, a következőképpen foglalhatók össze:
 - A rendőrnő *elbeszélő énjének pozicionálása* során azonosítottunk *implicit önpozicionálást* és *explicit* valamint *implicit társpozicionálást*. Ezek a következő nyelvi mintákban realizálódtak:
 - (a) A beszélgetés strukturális szervezésének szintjén: kérdés-válasz párszekvenciák kezdeményezésében, intézményspecifikus kérdőstratégiákban (előhívó és zoomoló kérdőstratégiákban), korrektív szekvenciákban, visszakérdezésekben, olyan háromtagú szekvenciákban, amelyben a kérdő-válasz párszekvenciát egy interakciót szervező előszekvencia előzi meg, performatív beszédaktusokban, amelyek a saját és a másik társalgási cselekményét határozzák meg.
 - (b) A beszédlépés váltás szervezésének szintjén: önkiválasztással történő félbeszakításokban, párhuzamos beszédben, a jegyzőkönyvezésben (= annak a jognak a birtoklása által, hogy a gépelés turnje csak a kihallgatót illeti, a pre-allokált beszédlépés váltások által).

(c) A tematikus szerveződés szintjén: az önválasztással történő témabevezetésekben, a tematikus szelekcióban és ellenőrzésben.

(d) A megfogalmazás és szóhasználat szintjén: interakciós mondatszavakban, teljes szintaktikai struktúrák megismétlésében, tagadó vagy ismétlő megerősítésekben, az interakciót szervező kérdések használatában, a másik verbális cselekvési lehetőségeit korlátozó asszertív beszédmódban, a jogi írott nyelv szintaktikai struktúrájának használatában, szaknyelvi szóhasználatban, figyelmeztetés módbeli segédigék segítségével, összefoglaló parafrázáló közbevetésekben, feltűnően hangos beszédben visszakérdezéskor, a kijelentő mondatokban használt enyhén emelkedő intonációban, a hallgatásban, lexikai hozzárendeléssel történő explicit társ kategorizálásban.

Kevesebb példát találunk a tanú részéről történő explicit társ pozicionálásokra. A *tanú elbeszélő énjének ilyen explicit társ pozicionálási törekvései* mindig homlokzatfenyegető hatásúak azáltal, hogy szerepváltást indukálnak. Ezek a pozicionálási törekvések nyelviileg explicit ön- és társ kategorizálásban nyilvánulnak meg, mégpedig (1) a direkt megszólítások lexikai mintáiban, vagy azáltal, hogy (2) elbeszélő énjéhez pozitív viselkedési predikátumokat rendel hozzá, valamint (3) szakmai ismereteinek relevánsá tételében.

A kihallgató tiszt és a kihallgatott tanú által kezdeményezett pozicionálások során a *kihallgató tiszt* társadalmi szerepe a következő identitásképekkel kapcsolódott össze:

Ez az intézményi szerep együtt jár a *kompetens kérdező* képével, akinek joga van a másikat rendreutasítani, kérdéseket intézni hozzá és akár egyes tényálláselemeket is meghatározni, ill. szakmai háttérismeretekkel rendelkezik az interakció lebonyolítására vonatkozóan. Másrészt rövid időre a *jóindulatú segítő* képe is előtérbe kerül, amivel a kihallgató tiszt a *tettestárs* kategóriát is aktiválja. A rendőrnő megjelenik *személytelen irodai ügyintéző* szerepben, *nevelői* szerepben, *a technikai szakismeretekkel nem rendelkező nő* szerepében, *fiatal, tapasztalatlan nő* szerepében, amellyel egy *határozatlan személy* képe fonódik össze. Ezek közül az identitásjegyek közül a társalgás különböző pontjain más-más kategóriák és pozíciók kerülnek fókuszba.

- A *tanú* intézményes szerepének értelmezésekor a következő pozicionálási eljárások figyelhetők meg: ilyenek az előbb felsorolt nyelvi-interaktív eljárások, amelyekben a *rendőrnő elbeszélő énjének társ pozicionálásai* nyilvánulnak meg. Nagyon erős korlátozó hatásuk van a performatív beszédaktusoknak, amelyekben explicit személyre vonatkozó társ kategorizálások azonosíthatók, elsősorban lexikai hozzárendeléssel. A *tanú elbeszélő énjének önpozicionálási* tevékenységére a következő nyelvi stratégiák jellemzőek: A

beszélgetés szerkesztésére vonatkozó nyelvi viselkedését tekintve a *készséges válaszadó* identitásképe jelenik meg. Nyelvi tevékenységében egyértelműen törekszik ábrázolásának pontosítására: ez strukturálisan a kérdés-válasz párszekvenciák zökkenőmentes beszédlépés váltásaiban jelenik meg, a gyakori gyors visszacsatolásokban, a kihallgató tiszt kérdéseinek szó szerinti megismétlésében és a megerősítő kifejezésekben, önigazoló szekvenciáiban és stílusában, az ígéret beszédaktusa által, és az általa kezdeményezett korrektív szekvenciákban. A kihallgatott túlpozicionálja a tanú szerepét a kihallgatás során. Kooperatív, megbízható, és szavahihető tanú képét akarja láttatni azzal, hogy előszeretettel vesz részt a tényálláselemekkel kapcsolatos információk megismétlésében, pontosításában, prafrazálásában, tehát aktív alkotója a történeti tényállásnak. Másrésztől azonban homlokzatfenyegető hatásúak azok a verbális megnyilatkozásai, amikkel dominánsabb pozíciót szeretne kialakítani a beszélgetés irányításában: ezek nyelvileg a szerepváltásban, az önkezdeményező beszédlépés váltásban, a kontextuálisan motiválatlan mellékszekvenciák és beékeltek szekvenciák kezdeményezésében jelennek meg. Ezekben a nyelvi mintákban egy *magabiztos, tapasztalt személy* identitásképe rajzolódik ki. Identitásának ez a másik szegmense rajzolódik ki az elbeszélő énjének és más személyeknek a kategorizálása által is. A kihallgatás során a tanú viszonylag sok a magánszférából származó kategóriát rendel magához: *kedélyes ember, tisztességes ember, aki megveti a törvényszegést, munkaszerető ember, segítőkész barát*. Ezen kívül egy átfogóbb kategóriahalmaz részeseként is láttatja magát: ez a *vállalkozó* hovatartozási kategória, amelyhez a beszélgetésben három lokális identitásjegy, azaz pozíció tartozik: *kompetens szakember, tisztességes üzletember, segítőkész barát*. A *cégtulajdonos* társadalmi kategória explicit megevezésével olyan kategóriát rendel önmagához, ami társadalmi elismertséggel, felelősségtudó magatartással jár együtt. Ezen kívül explicit *segítőkész barátként* nevezi meg önmagát, ami újra pozitív önábrázolást implikál. A pozitív nyelvi önábrázolás a következő nyelvi mintákban szerveződik: (1) viselkedéspredikátumok által, (2) olyan narratív idézetekben, amelyben a tanú a saját és a gyanúsított elbeszélő énjét kontrasztíve, ellentétpárokból láttatja, és (3) pszeudoprofessionális tudásának relevánssá tételében. A tanú pozicionálási folyamatai inkoherens nyelvi viselkedést mutatnak. Ellentmondások azonosíthatók az elbeszélő és az elbeszélő én, az ábrázolt események és az ábrázolás nyelvi megformáltsága között.

- A rendőrségi kihallgatás pozicionálási törekvései és a verbális cselekvési lehetőségek összefüggéseiről a következő állatható: A pozicionálás funkciója a beszélgetés

szervezésének szintjén annak irányítása, a beszélgetőpartnerek viszonyának tematizálásában az együttműködés kialakítását szolgálják. Amennyiben ezeket nem deklarálják explicit és egyértelmű módon, úgy szerepváltás következik be, amely homlokzatfenyegető és hibajavítási mechanizmusokat, korrektív szekvenciákat generál. Az olyan a jogi intézményekre jellemző interakciós sémák, mint a figyelmeztetések funkciója éppen az, hogy elejét vegyék ezeknek a szerepváltásoknak.

(3) Az elemzés harmadik szintjén bemutatásra került a pozicionálás és a tényálláselemek szelekciója közötti összefüggés: A disszertációban egy összefoglaló táblázatban ábrázolom, hogy a kihallgató tiszt által kezdeményezett témabevezetések során milyen pozicionálási törekvések mutathatók ki, és ez milyen módosításokat okoz a tények ábrázolásában. Ha a tanú pozicionálási törekvéseit összehasonlítjuk az ábrázolt tényálláselemekkel, egyértelmű összefüggés látszik kibontakozni a tanú önfelértékelő magatartása és az általa bevezetett melléktémák között, amelynek célja annak megszépítése, hogy a tanú feketén foglalkoztatta a gyanúsítottat. Mind a pozicionálások, mind a bevezetett melléktémák arra irányulnak, hogy fenntartsák a beszélgetésben kialakított őszinte, becsületes tanú képét és egy lehetséges gyanúsított pozíciót megelőzzenek. A kihallgatás során ugyanis két téma jelenik meg: (a) a gyanúsított tette, az üzletszerűen elkövetett csalás és (b) a tanú kérdéses tette, a feketegazdaságban való részvétel. Utóbbit a rendőrnő nem kezeli bűncselekményként, sőt a tanú által kezdeményezett mellékszekvenciákat a kihallgató teljesen figyelmen kívül hagyja. Ez megértési zavarokat eredményez, mind az interperszonális viszony, mind a tematikus szerkesztés szintjén. Az elemzésben kimutatásra kerül, hogy éppen a kihallgató tisztnek a nyitó beszélgetésrészletben kezdeményezett explicit előtematizálása az, ami ezt a zavart indukálta.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a kriminálpszichológia és a jogszociológia tapasztalaton és elméleti okfejtéseken alapuló vizsgálati módszereihez képest a társalgáselemzés alkalmazása a rendőrségi kihallgatások elemzésében a következő előnyökkel járhat: Először is az autentikus, nem manipulált nyelvi korpuszok biztosítják, hogy nem az elvárt, hanem a valós kommunikációs helyzeteket vizsgáljuk. Másodszer az etnometodológia módszertana empirikus megközelítési módot és kategóriarendszert kínál fel, harmadszor az autentikus beszélgetések tudományos igényű átíratának szemléltethetőek az egyes nyelvi problémák.

Végezetül felmerül az a kérdés is, hogy mi lehet a feladata egy szociolingvisztikai pozicionálási elemzésnek a rendészeti kommunikáció vizsgálatában? Hogy az ábrázolt

hétköznapi események komplex halmazából milyen jogi szempontok szerint választják ki a professzionális résztvevők a számukra releváns tényállás elemeket, ennek megválaszolása nem tartozik egy nyelvészeti elemzés illetékességi körébe. Feladata sokkal inkább az, hogy rámutasson azokra a nyelvi-kommunikatív problémákra, amelyek jelen kihallgatásban pl. a kihallgató tiszt előtématizálásából, vagy a tanú ellentmondásos identitásképeiből adódnak. További feladat pedig, hogy más kihallgatások bevonását és összehasonlító elemzését követően, olyan általános megállapításokat tegyen, amelyek segítségével a pozicionálásokkal együtt járó cselekvési lehetőségeket effektívebben tudják használni az intézmény képviselői és elkerülhető legyen az intézményekre oly gyakran jellemző nem ökonomikus kommunikáció. További kutatások célja lehet az egyes kihallgató típusokhoz kötődő tipikus kommunikációs hibák azonosítása és rendszerezése is.

6. Hivatkozott szakirodalom

1. Bergmann, J. R. 1994. Ethnomethodologische Konversationsanalyse. In: Fritz, G. / Hundsnurscher, F. (Hrsg.) *Handbuch der Dialoganalyse*. Tübingen: Niemeyer. S. 3-16.
2. Bergmann, J. R. 2007. Konversationsanalyse. In: Flick, U. et al. (Hrsg.) *Qualitative Forschung*. Hamburg: Rowohlt. S. 524-538.
3. Cicourel, A. V. 1976. *The social organization of juvenile justice*. New York: Wiley
4. Csernyikné Dr. Póth, Á. 2006a. A kihallgatás pszichológiája. In: Csernyikné Dr. Póth, Á. / Fogarasi, M. (Hrsg.) *Kriminálpszichológia*. Budapest: Rejtjel Kiadó. S. 171-213.
5. Csernyikné Dr. Póth, Á. 2006b. Az önérvényesítő (asszertív) viselkedés és jelentősége a rendvédelmi tevékenységben. In: Csernyikné Dr. Póth Ágnes / Fogarasi Mihály (Hrsg.) *Kriminálpszichológia*. Budapest: Rejtjel Kiadó. S. 106-116.
6. Deppermann, A. 1999. *Gespräche analysieren. Eine Einführung in konversationsanalytische Methoden*. Opladen: Leske + Budrich.
7. Goffman, E. 1973. *Interaktionsrituale*. Frankfurt am Main: Suhrkamp
8. Hausendorf, H. 2000. *Zugehörigkeit durch Sprache. Eine linguistische Studie am Beispiel der deutschen Wiedervereinigung*. Tübingen: Niemeyer
9. Heritage, J. 1997: Conversation Analysis and Institutional Talk In: Silverman, D. (Hrsg.) *Qualitative Research. Theory, Method and Practice*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications

10. Kallmeyer, W. / Schmitt, R. 1996. Forcieren oder: Die verschärfte Gangart. Zur Analyse von Kooperationsformen im Gespräch. In: Kallmeyer, W. (Hrsg.): *Gesprächsrhetorik. Rhetorische Verfahren im Gesprächsprozess*. Tübingen: Narr. S. 19-119.
11. Kengyel, M. 1993. *Perkultúra. Bíróságok, bírák, ügyfelek a nyolcvanas évek végén*. Pécs: Pécsi Tudománytár
12. Lucius-Hoene, G. / Deppermann, A. 2004. *Rekonstruktion narrativer Identität. Ein Arbeitsbuch zur Analyse narrativer Interviews*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften
13. Neuherz, P. 1997. A sértett, a tanú és a gyanúsított kihallgatásának gyakorlati kérdései. In: *Belügyi Szemle* 9. S. 108-113.
14. O'Barr, W. M. 1982. *Linguistic Evidence-Language, Power and Strategy in the Courtroom*. London. Academic Press
15. Reichertz, J. 2011. Hermeneutische Polizeiforschung. In: Möllers, M. H. W. / van Ooyen, R. Chr. (Hrsg.) *Polizeiwissenschaft. Bd. 1. Positionen*. Frankfurt am Main: Verlag für Polizeiwissenschaft S. 29-56.
16. Reichertz, J. / Schröer, N. 1993. Beschuldigtennationalität und polizeiliche Ermittlungspraxis. Plädoyer für eine qualitative Polizeiforschung. In: *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie* Jg. 45, Heft 4. S. 755-771.
17. Sacks, H. 1992 [1972]. *Lectures on conversation. Volume I and II. Edited by G. Jefferson with Introductions by E. A. Schegloff*. Oxford: Blackwell
18. Scheffer, T. 2010. *Adversial Case-Making. An Ethnography of English Crown Court Procedure*. Leiden / Boston: Brill
19. Schröer, N. 1992. *Der Kampf um Dominanz. Hermeneutische Fallanalyse einer polizeilichen Vernehmung*. Berlin, New York: de Gruyter
20. Selting, M. et al. 1998. Gesprächsanalytisches Transkriptionssystem. In: *Linguistische Berichte* 173. Westdeutscher Verlag. S. 91-122.
21. Vinnai, E. 2010. A diskurzus kötött rendje. Kihallgatás és jegyzőkönyvezés a magyar büntetőeljárásban. In: Szabó, M. (Hrsg.) *Nyelvében a jog. Nyelvhasználat a jogi eljárásban*. Miskolc: Bíbor Kiadó S. 153-193.
22. Wolf, R. 1999. Soziale Positionierung im Gespräch. In: *Deutsche Sprache* 1. S. 69-95.

7. A jelöltnek a disszertáció témájában megjelent tudományos közleményei

1. Sajgál, M. 2006. A beszédretorika módszerének alkalmazása az intézményes kommunikáció vizsgálatában. Társadalmi pozicionálás egy rendőrségi tanúkihallgatásban. In: *Argumentum* 2, 27-53. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó
Verfügbar über : <http://argumentum.unideb.hu/2006-anyagok/SajgalM.pdf>
2. Sajgál, M. 2007. A társadalmi pozicionálás mint a beszélgetés szervezésének eszköze, és mint a tényábrázolás eszköze rendőrségi kihallgatásokban. In: *Publicationes Universitatis Miskolcensis* XI/2, S. 73-77.
3. Sajgál, M. 2007. Az alkalmazott társalgáselemzés lehetőségei jog és nyelv kapcsolatának vizsgálatában. In: Gecső, T. / Sárdi, Cs. (Hrsg.) *Nyelvelmélet és nyelvhasználat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. S. 251 – 264.
4. Sajgál, M. 2007. Kommunikation in juristischen Institutionen – Stand der Forschung und mögliche Perspektiven In: *Publicationes Universitatis Miskolcensis* XII/2, S. 43 – 57.
5. Sajgál, M. 2009. Soziale Positionierung und Handlungsmöglichkeiten im vorgerichtlichen Ermittlungsverfahren. In: Estermann, J. (Hrsg.) *Interdisziplinäre Rechtsforschung zwischen Rechtswirklichkeit, Rechtsanalyse und Rechtsgestaltung*. Beckenried: Orlux Verlag. S. 42-57.
6. Sajgál, M. 2010. A kvalitatív kutatási módszertan lehetőségei és korlátai a jog és nyelv kapcsolatának tükrében. In: Szabó, M. (Hrsg.) *Nyelvében a jog. Nyelvhasználat a jogi eljárásban*. Miskolc: Bíbor Kiadó. S. 91-117.
7. Sajgál, M. 2010. „El fogom mondani jó bőven itten az arany szép lányoknak...” Társadalmi pozicionálás és nyelvi-interaktív cselekvési lehetőségei egy tanúkihallgatásban. In: Szabó, M. (Hrsg.) *Nyelvében a jog. Nyelvhasználat a jogi eljárásban*. Miskolc: Bíbor Kiadó. S. 229-261.
8. Sajgál, M. 2010. A nyelvi adatok rögzítése. A transzkripció munkája. In: Szabó, M. (Hrsg.) *Nyelvében a jog. Nyelvhasználat a jogi eljárásban*. Miskolc: Bíbor Kiadó. S. 293-307.

Nyilvántartási szám: DEENK/137/2015.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Sajgál Mónika Izabella
Neptun kód: UUJSZP
Doktori Iskola: Nyelvtudományok Doktori Iskola

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészlet(ek) (4)

- Sajgál M.I.:** A nyelvi adatok rögzítése:A transzkripció munka.
In: Nyelvében a jog. Szerk.: Szabó Miklós, Bíbor Kiadó, Miskolc, 293-307, 2010. ISBN: 9789639988088
- Sajgál M.I.:** "El fogom mondani jó bőven itten az aranszép lányoknak...":Társadalmi pozicionálás és nyelvi-interaktív cselekvési lehetőségei egy tanúkihallgatásban.
In: Nyelvében a jog. Szerk.: Szabó Miklós, Bíbor Kiadó, Miskolc, 229-260, 2010. ISBN: 9789639988088
- Sajgál M.I.:** A kvalitatív kutatási módszertan lehetőségei és korlátai a jog és nyelv kapcsolatának tükrében.
In: Nyelvében a jog. Szerk.: Szabó Miklós, Bíbor Kiadó, Miskolc, 91-116, 2010. ISBN: 9789639988088
- Sajgál M.I.:** Az alkalmazott társalgáselemzés lehetőségei jog és nyelv kapcsolatának vizsgálatában.
In: Nyelvelmélet és nyelvhasználat. Szerk.: Geccsó Tamás, Sárdi Csilla, Kodolányi J. Főisk., Székesfehérvár, 251-264, 2007. ISBN: 9789637094835

Idegen nyelvű, külföldi könyvrészlet(ek) (1)

- Sajgál, M.I.:** Soziale Positionierung und Handlungsmöglichkeiten im vorgerichtlichen Ermittlungsverfahren.
In: Interdisziplinäre Rechtsforschung zwischen Rechtswirklichkeit, Rechtsanalyse und Rechtsgestaltung. Hrsg.: von Josef Estermann, Orlux Verlag, Beckenried, 57-82, 2009. ISBN: 9783907230213

Magyar nyelvű tudományos közlemény(ek) hazai folyóiratban (2)

6. **Sajgál M.I.:** A társadalmi pozicionálás mint a beszélgetés szervezésének eszköze, és mint a tényábrázolás eszköze rendőrségi kihallgatásokban.
Publ. Univ. Misk. Sec. Phil. 11 (2), 73-77, 2006. ISSN: 1219-5448.
7. **Sajgál M.I.:** A beszédretorika módszerének alkalmazása az intézményes kommunikáció vizsgálatában: Társadalmi pozicionálás egy rendőrségi tanúkihallgatásban.
Argumentum. 2, 115-133, 2006. ISSN: 1787-3606.

Idegen nyelvű tudományos közlemény(ek) hazai folyóiratban (1)

8. **Sajgál, M.I.:** Kommunikation in juristischen Institutionen: Stand der Forschung und mögliche Perspektiven.
Publ. Univ. Misk. Sec. Phil. 12 (2), 43-57, 2007. ISSN: 1219-5448.

További Közlemények

Magyar nyelvű könyvrészlet(ek) (1)

9. Hoffmann L., ford. **Sajgál M.I.:** Jogi diskurzusok a normalitás és normativitás határán.
In: Nyelvében a jog. Szerk.: Szabó Miklós, Bíbor Kiadó, Miskolc, 117-136, 2010. ISBN: 9789639988088

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudásmetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2015.06.30.

